

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ

Шпіляревич В. В.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
для підготовки до самостійної роботи
з навчальної дисципліни
«КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ОСОБИ»
для здобувачів денної та заочної форм здобуття вищої освіти
другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань D «Бізнес, адміністрування та право»,
спеціальності D8 «Право», ОПП «Право»

Івано-Франківськ, 2025

Схвалено на засіданні кафедри політики у сфері боротьби зі злочинністю та кримінального права Навчально-наукового юридичного інституту (*Протокол № 3 від 16 жовтня 2025 року*).

Затверджено на засіданні Науково-методичної ради Навчально-наукового юридичного інституту (*Протокол № ____ від ____ _____ 2025 року*).

Шпілярович В. В. Методичні вказівки для підготовки до самостійної роботи з навчальної дисципліни «Кримінальні правопорушення проти особи» для здобувачів заочної форми здобуття вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти, галузі знань Д «Бізнес, адміністрування та право», спеціальності D8 «Право», ОПП «Право». Івано-Франківськ : Карпатський національний університет імені Василя Стефаника. Івано-Франківськ, 2025. 26 с.

Методичні вказівки містять в собі питання, що виносяться на самостійне обов'язкове вивчення, а також практичні завдання, які в подальшому включаються в програмові вимоги для підготовки здобувачів до здачі заліку. Також наведено список рекомендованої літератури, який включає в себе список нормативно-правових актів, список теоретичних джерел та список судової практики.

Методичні вказівки призначені для викладачів та здобувачів вищої освіти Карпатського національного університету імені Василя Стефаника при вивченні навчальної дисципліни «Кримінальні правопорушення проти особи».

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
Тема 1 «КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ОХОРОНА ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ОСОБИ ЗА КК УКРАЇНИ 1960 РОКУ».....	6
Тема 2 «ЗАГАЛЬНА КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ВИДИ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ОСОБИ».....	7
Тема 3 «КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ЖИТТЯ ОСОБИ».....	7
Тема 4 «КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ЗДОРОВ'Я ОСОБИ».....	8
Тема 5 «КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ЯКІ СТАВЛЯТЬ У НЕБЕЗПЕКУ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ОСОБИ».....	9
Тема 6 «КРИТЕРІЇ РОЗМЕЖУВАННЯ СУМІЖНИХ СКЛАДІВ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ОСОБИ».....	10
Тема 7 «КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ОХОРОНА ВОЛІ, ЧЕСТІ ТА ГІДНОСТІ ОСОБИ ЗА КК УКРАЇНИ 1960 РОКУ».....	11
Тема 8 «ЗАГАЛЬНА КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ВИДИ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ВОЛІ, ЧЕСТІ ТА ГІДНОСТІ ОСОБИ».....	12
Тема 9 «КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ ПРОТИ ВОЛІ, ЧЕСТІ ТА ГІДНОСТІ ЯК ДОРОСЛИХ ОСІБ, ТАК І ДІТЕЙ».....	12
Тема 10 «КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ ПРОТИ ВОЛІ, ЧЕСТІ ТА ГІДНОСТІ	

ДІТЕЙ».....	13
Тема 11 «КРИТЕРІЇ РОЗМЕЖУВАННЯ СУМІЖНИХ СКЛАДІВ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ВОЛІ, ЧЕСТІ ТА ГІДНОСТІ ОСОБИ».....	14
Тема 12 «КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ОХОРОНА СТАТЕВОЇ СВОБОДИ ТА СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ ОСОБИ ЗА КК УКРАЇНИ 1960 РОКУ».....	14
Тема 13 «ЗАГАЛЬНА КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ВИДИ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ СТАТЕВОЇ СВОБОДИ ТА СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ ОСОБИ».....	15
Тема 14 «КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ ПРОТИ СТАТЕВОЇ СВОБОДИ ТА СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ ОСОБИ».....	15
Тема 15 «КРИТЕРІЇ РОЗМЕЖУВАННЯ СУМІЖНИХ СКЛАДІВ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ СТАТЕВОЇ СВОБОДИ ТА СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ ОСОБИ».....	17

ВСТУП

Підготовка висококваліфікованих фахівців у галузі знань D «Бізнес, адміністрування та право», спеціальності D8 «Право», які навчаються на ОПП «Право» передбачає ґрунтовне вивчення ними окремих навчальних дисциплін, однією з яких є «Кримінальні правопорушення проти особи».

Самостійна робота здобувачів є складовою освітнього процесу, при підготовці до яких здобувач вищої освіти повинен детально опрацювати відповідні нормативно-правові акти, які забезпечують охорону прав і свобод людини і громадянина, а також судової практики з метою забезпечення правильної характеристики та кваліфікації складів кримінальних правопорушень проти особи.

Метою самостійної роботи з навчальної дисципліни «Кримінальні правопорушення проти особи» є: засвоєння здобувачами вищої освіти теоретико-практичного матеріалу, який стосується характеристики складів кримінальних правопорушень проти особи, їх кваліфікуючих та особливо кваліфікуючих ознак; забезпечення правильної їх кваліфікації з урахуванням судової практики.

Вивчення навчальної дисципліни «Кримінальні правопорушення проти особи» забезпечить оволодіння здобувачами відповідними знаннями з теоретичних положень щодо поняття та видів кримінальних правопорушень проти особи; особливостей практичного застосування норм закону України про кримінальну відповідальність в частині кримінально-правової характеристики кримінальних правопорушень проти особи; розмежування суміжних складів відповідних кримінальних правопорушень та особливостей їх кваліфікації.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Тема 1

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ОХОРОНА ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ОСОБИ ЗА КК УКРАЇНИ 1960 РОКУ

I. Питання для обов'язкового вивчення:

1. Поняття та види злочинів проти життя та здоров'я особи за КК України 1960 року.
2. Простий та кваліфіковані склади умисного вбивства за КК України 1960 року та особливості його кваліфікації.
3. Привілейовані склади умисних вбивств за КК України 1960 року та особливості їх кваліфікації.
4. Інші види злочинів, що посягають на життя особи за КК України 1960 року та особливості його кваліфікації.
5. Тілесні ушкодження умисного вбивства за КК України 1960 року та особливості їх кваліфікації.
6. Інші види злочинів, що посягають на здоров'я особи за КК України 1960 року та особливості його кваліфікації.
7. Злочини, що ставлять у небезпеку життя та здоров'я особи за КК України 1960 року та особливості його кваліфікації.

II. Практичні завдання:

2.1. У вигляді таблиці здійсніть порівняння кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи:

Умисне вбивство при обтяжуючих обставинах (ст. 93 КК України 1960 р.)	Умисне вбивство (ч. 2 ст. 115 КК України 2001 р.)
Привілейовані склади умисних вбивств (ст. ст. 95, 96, 97 КК України 1960 р.)	Привілейовані склади умисних вбивств (ст. 116, 117, 118 КК України 2001 р.)
Привілейовані склади тілесних ушкоджень (ст. ст. 103, 104 КК України 1960 р.)	Привілейовані склади тілесних ушкоджень (ст. 123, 124 КК України 2001 р.)

Тема 2

ЗАГАЛЬНА КРИМІНАЛЬНО-ПРОВОА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ВИДИ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ОСОБИ

I. Питання для обов'язкового вивчення:

1. Поняття та загальна характеристика кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи.
2. Види кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи.
3. Види кримінальних правопорушень проти життя особи.
4. Види кримінальних правопорушень проти здоров'я особи.

Тема 3

КРИМІНАЛЬНО-ПРОВОА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ЖИТТЯ ОСОБИ

I. Питання для обов'язкового вивчення:

1. Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації вбивства через необережність (ст. 119 КК України).
2. Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації погрози вбивством (ст. 129 КК України).

II. Практичні завдання:

1. Короленко мав тривалий досвід стрибків із висоти (роупджампінг), і для цього в нього було власне спорядження. Одного разу він умовив 20-річного Литвинова здійснити такий же екстремальний стрибок. Останній бажав нових відчуттів, тому погодився. У визначений день Короленко здійснив стрибок із висоти на власному спорядженні, а потім, ретельно не перевірявши його, передав це спорядження Литвинову і допоміг його одягти й закріпити. Під час стрибка мотузка обірвалася, оскільки була пошкоджена, через що Литвинов загинув. Дайте кримінально-правовий аналіз ситуації.

Варіант 1. Чи змінилася б кваліфікація, якби Литвинов був професійним роупджампером?

Варіант 2. Чи змінилася б кваліфікація, якби Литвинов був професійним роупджампером, а потерпілому було 16 років?

2. Підприємці Петро та Іван, заборгувавши значну грошову суму Карпові, отриману як позику під розширення бізнесу, вирішили борг не повертати і звернулися до свого знайомого Карена з проханням знайти особу, яка могла б за грошову винагороду вбити Карпа. Заплатити за послуги вони пообіцяли і Карену. Той погодився, але одразу ж після розмови повідомив про це правоохоронні органи. За розробленим правоохоронцями планом Карен як доказ нібито вчиненого вбивства надав Петрові та Іванові фотографії, на яких було інсценовано смерть Карпа. За виконання замовлення Петро передав йому 5000

доларів США. Одразу після передачі грошових коштів підприємці були затримані. Дайте кримінально-правовий аналіз ситуації.

Тема 4

КРИМІНАЛЬНО-ПРОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ЗДОРОВ'Я ОСОБИ

I. Питання для обов'язкового вивчення:

1. Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації умисного тяжкого тілесного ушкодження, заподіяного у стані сильного душевного хвилювання (ст. 123 КК України).

2. Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації умисного заподіяння тяжких тілесних ушкоджень у разі перевищення меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання особи, яка вчинила кримінальне правопорушення (ст. 124 КК України).

3. Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації побоїв та мордування (ст. 126 КК України).

4. Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації катування (ст. 127 КК України).

5. Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації необережного тяжкого або середньої тяжкості тілесного ушкодження (ст. 128 КК України).

II. Практичні завдання:

1. Степан, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, близько 1 години ночі зайшов в кафе-бар, де поведився зухвало, конфліктував з іншими відвідувачами закладу, на що двоє з них, Олег та Володимир, зробили йому зауваження та вивели з приміщення. Ображений Степан вирішив помститися їм. З цією метою він повернувся в кафе-бар близько 3 години ночі, підійшов до Олега та завдав йому удар ножом в серце, від чого той помер на місці події. Одразу після цього намагався вдарити Володимира ножом в ліву частину грудної клітки, однак Володимир встигнув відскочити, і ніж влучив в плече Андрія, який стояв позаду, обернений спиною до Володимира. Степан швидко втік з місця події. Андрій внаслідок отриманої травми перебував на лікуванні понад 21 день. Дайте кримінально-правовий аналіз ситуації.

2. Нейрохірурги Андрій та Остап проводили хірургічні операції хворим гліобластомою (злаякісна пухлина мозку). Медики вирішили випробувати експериментальний метод лікування, описаний в зарубіжних наукових медичних виданнях, але його ефективність не була підтверджена науковими публікаціями. Для цього вони залучили трьох пацієнтів в термінальній стадії захворювання. Суть експериментальної методики полягала в інфікуванні операційної рани в черепі пацієнтів бактеріями певного типу, що повинно було стимулювати імунну відповідь та зупинити розвиток онкологічного

захворювання. За прогнозами лікарів, кожному з пацієнтів залишалося не більше тижня. Про суть методики, можливі негативні наслідки такої операції було повідомлено пацієнтів, вони надали свою згоду на її проведення. У результаті перший пацієнт помер через півтора місяці після хірургічного втручання (захворювання прогресувало, а також розвинувся сепсис), другий пацієнт прожив близько року, третій - місяць (перед смертю у нього розвинулися сепсис і менінгіт). Дайте кримінально-правовий аналіз ситуації.

Варіант 1. Чи змінилася б кваліфікація, якби усі пацієнти померли на третій день після проведення відповідних клінічних випробувань за їх участю у зв'язку з розвитком у них сепсису та менінгіту?

Тема 5

КРИМІНАЛЬНО-ПРОВОА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ЯКІ СТАВЛЯТЬ У НЕБЕЗПЕКУ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ОСОБИ

I. Питання для обов'язкового вивчення:

1. Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації розголошення відомостей про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби (ст. 132 КК України).

2. Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації незаконного проведення абортів або стерилізації (ст. 134 КК України).

3. Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації залишення в небезпеці (ст. 135 КК України).

4. Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані (ст. 136 КК України).

5. Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації неналежне виконання обов'язків щодо охорони життя та здоров'я дітей (ст. 137 КК України).

6. Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації незаконна лікувальна діяльність (ст. 138 КК України).

7. Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації ненадання допомоги хворому медичним працівником (ст. 139 КК України).

8. Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації неналежне виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником (ст. 140 КК України).

9. Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації порушення прав пацієнта (ст. 141 КК України).

10. Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації незаконне проведення дослідів над людиною (ст. 142 КК України).

11. Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації порушення встановленого законом порядку трансплантації анатомічних матеріалів людини (ст. 143 КК України).

12. Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації насильницького донорства (ст. 144 КК України).

13. Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації незаконне розголошення лікарської таємниці (ст. 145 КК України).

II. Практичні завдання:

1. Водій вантажівки Романенко побачив дівчину й парубка, які йшли по дорозі. Дівчину він впізнав – це була Смірнова, яка жила в сусідньому селищі, а парубок, який йшов поруч із нею, був йому незнайомий. Не знав його і Аврамченко, який сидів у кабіні машини поруч із Романенком. «Приїхав до нашого району і відразу до дівчат залицятися!» – вигукнув Романенко і спрямував машину на молодих людей. При цьому Аврамченко не став перешкоджати Романенку. Від заподіяних травм незнайомиць помер на місці події, а Смірновій було заподіяно ушкодження, що потягнуло за собою втрату працездатності на 30 %. Дайте кримінально-правовий аналіз ситуації.

3. Давні знайомі Кириченко та Левченко разом вживали спиртні напої. Після того, як Левченко заснув, Кириченко, підозрюючи Левченка у викраденні банківської картки, вирішив йому помститися. З цією метою Кириченко узяв кухонний ніж і наніс один удар у шию Левченка. Від отриманого поранення потерпілий відразу прокинувся і відчув сильний біль. Тоді Кириченко миттєво припинив свій напад і викликав швидку допомогу. Через своєчасне надання лікарями медичної допомоги життя Левченка було врятоване. За висновком судово-медичної експертизи потерпілому було заподіяно тяжке тілесне ушкодження. Дайте кримінально-правовий аналіз ситуації.

Варіант 1. Чи змінилася б кваліфікація, якби Кириченко не викликав швидку медичну допомогу, але, не зважаючи на це, Левченко вижив?

Варіант 2. Чи змінилася б кваліфікація, якби Кириченко не викликав швидку медичну допомогу, в наслідок чого Левченко помер?

Тема 6

КРИТЕРІЇ РОЗМЕЖУВАННЯ СУМІЖНИХ СКЛАДІВ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ОСОБИ

I. Питання для обов'язкового вивчення:

1. Умисне вбивство (ст. 115 КК України) та його розмежування від інших суміжних складів кримінальних правопорушень.

2. Умисне тяжке тілесне ушкодження (ст. 121 КК України) та його розмежування від інших суміжних складів кримінальних правопорушень.

3. Побої та мордування (ст. 126 КК України) та їх розмежування від інших

суміжних складів кримінальних правопорушень.

4. Залишення в небезпеці (ст. 135 КК України) та його розмежування від інших суміжних складів кримінальних правопорушень.

5. Ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані (ст. 136 КК України) та його розмежування від інших суміжних складів кримінальних правопорушень.

II. Практичні завдання:

2.1. У вигляді таблиці критерії розмежування суміжних складів кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи:

Умисне вбивство (ч. 1 ст. 115 КК України)	Умисне тяжке тілесне ушкодження, що спричинило смерть потерпілого (ч. 2 ст. 121 КК України)
Побої та мордування (ст. 126 КК України)	Катування (ст. 127 КК України)
Залишення в небезпеці (ст. 135 КК України)	Ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані (ст. 136 КК України)

Тема 7

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ОХОРОНА ВОЛІ, ЧЕСТІ ТА ГІДНОСТІ ОСОБИ ЗА КК УКРАЇНИ 1960 РОКУ

I. Питання для обов'язкового вивчення:

1. Поняття та види злочинів проти волі, честі та гідності особи за КК України 1960 року.

2. Незаконне позбавлення волі (ст. 123 КК України 1960 р.). Кримінально-правова характеристика складу правопорушення.

3. Захоплення заручників (ст. 123-1 КК України 1960 р.). Кримінально-правова характеристика складу правопорушення.

4. Незаконне поміщення в психіатричну лікарню (ст. 123-2 КК України 1960 р.). Кримінально-правова характеристика складу правопорушення.

5. Викрадення чужої дитини (ст. 124 КК України 1960 р.). Кримінально-правова характеристика складу правопорушення.

6. Торгівля людьми (ст. 124-1 КК України 1960 р.). Кримінально-правова характеристика складу правопорушення.

7. Наклеп (ст. 125 КК України 1960 р.). Кримінально-правова характеристика складу правопорушення.

8. Образа (ст. 126 КК України 1960 р.). Кримінально-правова характеристика складу правопорушення.

II. Практичні завдання:

2.1. У вигляді таблиці здійсніть порівняння кримінальних правопорушень проти волі, честі та гідності особи:

Незаконне поміщення в психіатричну лікарню (ст. 123-2 КК України 1960 р.)	Незаконне поміщення в заклад з надання психіатричної допомоги (ст. 151 КК України 2001 р.)
Викрадення чужої дитини (ст. 124 КК України 1960 р.)	Незаконне позбавлення волі або викрадення людини (ст. 146 КК України 2001 р.)
Торгівля людьми (ст. 124-1 КК України 1960 р.)	Торгівля людьми (ст. 149 КК України 2001 р.)

Тема 8

ЗАГАЛЬНА КРИМІНАЛЬНО-ПРОВОА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ВИДИ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ВОЛІ, ЧЕСТІ ТА ГІДНОСТІ ОСОБИ

I. Питання для обов'язкового вивчення:

1. Поняття та загальна характеристика кримінальних правопорушень проти волі, честі та гідності особи.
2. Види кримінальних правопорушень проти волі, честі та гідності особи.

Тема 9

КРИМІНАЛЬНО-ПРОВОА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ВОЛІ, ЧЕСТІ ТА ГІДНОСТІ ЯК ДОРΟΣЛИХ ОСІБ, ТАК І ДІТЕЙ

I. Питання для обов'язкового вивчення:

1. Насильницьке зникнення (ст. 146-1 КК України). Кримінально-правова характеристика складу правопорушення та особливості кваліфікації.
2. Примушування до шлюбу (ст. 151-2 КК України). Кримінально-правова характеристика складу правопорушення та особливості кваліфікації.

II. Практичні завдання:

1. Петро, будучи фізичною особою – підприємцем, дав оголошення в газету про набір працівників для виконання будівельних робіт. На оголошення зголосився Данило, якому на вигляд було років 18, а насправді він був 13 річним школярем. Жодних документів для прийняття на роботу Петро у Данила не вимагав, надав інформацію про умови праці, розмір заробітної плати. Без жодного інструктажу, без засобів захисту Петро та Данило приступили до праці. Протягом 2 тижнів, прогулюючи уроки в школі, Данило працював на будівництві. Одного разу, Петро залишив Данила самого та відлучився. При

розборі старої будівлі, стався обвал стелі, що спричинило неконтрольоване обрушення стелі та стіни будівлі, внаслідок чого Данило опинився під завалами, отримавши ряд ушкоджень, що відносяться до тяжких тілесних ушкоджень за ознакою небезпеки для життя. Оскільки нікого не було поруч, щоб надати допомогу, від одержаних травм хлопець помер. Дайте кримінально-правову оцінку ситуації.

Варіант 1. Чи змінилася б кваліфікація, якби Данилові було заподіяно легкі тілесні ушкодження?

Тема 10

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ВОЛІ, ЧЕСТІ ТА ГІДНОСТІ ДІТЕЙ

I. Питання для обов'язкового вивчення:

1. Підміна дитини (ст. 148 КК України). Кримінально-правова характеристика складу правопорушення та особливості кваліфікації.

II. Практичні завдання:

1. Павло через вікно проник у квартиру на першому поверсі, звідки намагався викрасти дорогу побутову техніку, проте був помічений Сергієм та Назаром, які вирішили затримати Павла. При спробі втекти, уникаючи переслідування, Павло схопив 5 літню дівчинку, що знаходилася неподалік та притиснувши до її спини ніж, погрожував їй вбити, якщо Сергій та Назар і надалі будуть його переслідувати. Проте дівчинці вдалося вислизнути з рук нападника та втекти. Дайте кримінально-правову оцінку ситуації.

Варіант 1. Чи змінилася б кваліфікація, якби дівчинці не вдалося вислизнути з рук нападника та втекти?

Варіант 2. Чи змінилася б кваліфікація, якби дівчинці Павло заподіяв тілесні ушкодження, а потім залишив її і втік?

2. Внаслідок недбалого ставлення до своїх професійних обов'язків медичною сестрою Павленко в пологовому будинку було підмінено дітей: хлопчика породіллі Пастернак передали породіллі Тимченко, а дитину породіллі Тимченко – породіллі Пастернак. Лише через шість місяців у результаті перевірки та опиту медичного персоналу за заявою Пастернак підміна була викрита. Однак Тимченко заявила, що в неї своя дитина й вона її нікому не поверне. Дайте кримінально-правову оцінку ситуації.

Тема 11

КРИТЕРІЇ РОЗМЕЖУВАННЯ СУМІЖНИХ СКЛАДІВ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ВОЛІ, ЧЕСТІ ТА ГІДНОСТІ ОСОБИ

I. Питання для обов'язкового вивчення:

1. Насильницьке зникнення (ст. 146-1 КК України) та його розмежування від інших суміжних складів кримінальних правопорушень.
2. Підміна дитини (ст. 148 КК України) та його розмежування від інших суміжних складів кримінальних правопорушень.
3. Примушування до шлюбу (ст. 151-2 КК України) та його розмежування від інших суміжних складів кримінальних правопорушень.

II. Практичні завдання:

2.1. У вигляді таблиці критерії розмежування суміжних складів кримінальних правопорушень проти волі, честі та гідності особи:

Насильницьке зникнення (ст. 146-1 КК України)	Незаконне позбавлення волі або викрадення людини (ст. 146 КК України)
Підміна дитини (ст. 148 КК України)	Незаконне позбавлення волі або викрадення людини (ст. 146 КК України)
Примушування до шлюбу (ст. 151-2 КК України)	Домашнє насильство (ст. 126-1 КК України)

Тема 12

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ОХОРОНА СТАТЕВОЇ СВОБОДИ ТА СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ ОСОБИ ЗА КК УКРАЇНИ 1960 РОКУ

I. Питання для обов'язкового вивчення:

1. Поняття та види злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості особи за КК України 1960 року.
2. Згвалтування (ст. 117 КК України 1960 р.). Кримінально-правова характеристика складу правопорушення.
3. Задоволення статевої пристрасті неприродним способом (ст. 118 КК України 1960 р.). Кримінально-правова характеристика складу правопорушення.
3. Примушування жінки до статевого зв'язку (ст. 119 КК України 1960 р.). Кримінально-правова характеристика складу правопорушення.
4. Статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості (ст. 120 КК України 1960 р.). Кримінально-правова характеристика складу

правопорушення.

5. Розбещення неповнолітніх (ст. 121 КК України 1960 р.). Кримінально-правова характеристика складу правопорушення.

6. Мужолозтво (ст. 122 КК України 1960 р.). Кримінально-правова характеристика складу правопорушення.

II. Практичні завдання:

2.1. У вигляді таблиці здійсніть порівняння кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості особи:

Зґвалтування (ст. 117 КК України 1960 р.)	Зґвалтування (ст. 152 КК України 2001 р.)
Задоволення статевої пристрасті неприродним способом (ст. 118 КК України 1960 р.)	Зґвалтування (ст. 152 КК України 2001 р.)
Розбещення неповнолітніх (ст. 121 КК України 1960 р.)	Розбещення неповнолітніх (ст. 156 КК України 2001 р.)

Тема 13

ЗАГАЛЬНА КРИМІНАЛЬНО-ПРОВОА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ВИДИ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ СТАТЕВОЇ СВОБОДИ ТА СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ ОСОБИ

I. Питання для обов'язкового вивчення:

1. Поняття та загальна характеристика кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості особи.

2. Види кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості особи.

Тема 14

КРИМІНАЛЬНО-ПРОВОА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ ПРОТИ СТАТЕВОЇ СВОБОДИ ТА СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ ОСОБИ

I. Питання для обов'язкового вивчення:

1. Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації сексуального насильства (ст. 153 КК України).

2. Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації примушування до вступу в статевий зв'язок (ст. 154 КК України).

3. Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації вчинення дій сексуального характеру з особою, яка не досягла шістнадцятирічного віку (ст. 155 КК України).

4. Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації

розбещення неповнолітніх (ст. 156 КК України).

II. Практичні завдання:

1. Павлов познайомився з Іваніною і через деякий час висловив бажання одружитися з нею, на що остання погодилася. Вони подали до РАЦСу заяву про реєстрацію шлюбу. Після цього Павлов, перебуваючи в гостях у Іваніної, внаслідок наполегливих умовлянь, схилив її до вступу з ним в інтимний зв'язок. На реєстрацію шлюбу з Іваніною Павлов не з'явився і вона подала заяву в прокуратуру про її зґвалтування Павловим. Дайте кримінально-правову оцінку ситуації.

2. Єрмакова зупинила таксі і попросила водія Омельченка підвезти її додому. Незабаром вона зрозуміла, що авто рухається в іншому напрямку. У відповідь на її зауваження Омельченко, погрожуючи вбивством, почав домагатися статевого акту. Злякавшись, Єрмакова під час руху автомобіля вискочила з нього, але потрапила під інший автомобіль, який рухався в тому ж напрямку, і внаслідок отриманих ушкоджень у подальшому була визнана інвалідом другої групи. Не зупиняючись, Омельченко продовжив рух і зник з місця події. Дайте кримінально-правову оцінку ситуації.

Варіант 1. Чи змінилася б кваліфікація, якби з'ясувалося, що Єрмаковій лише здалося, що Омельченко хотів її зґвалтувати?

3. 20-річний Рюмін з метою здійснення статевого акту з 13-річною Новіковою запропонував їй прогулятися лісом. Там вони сіли на землю і Рюмін почав по телефону показувати їй відеоролики порнографічного характеру, згодом зняв з себе одяг і вчинив з нею статевий акт. При цьому Новікова нічого не заперечувала. Дайте кримінально-правову оцінку ситуації.

Варіант 1. Чи змінилася б кваліфікація, якби Новіковій було 15 років?

Варіант 2. Чи змінилася б кваліфікація, якби Новіковій було 16 років?

4. 22-річна дівчина Фесенко видавала себе за хлопця, збирала волосся під бейсболку, носила одяг, що приховує фігуру. Вона познайомилася з 17-річною дівчиною та, назвавшись хлопцем Романом, домоглася з нею статевої близькості, вчинивши рукою вагінальне проникнення. Дайте кримінально-правову оцінку ситуації.

Варіант 1. Чи змінилася б кваліфікація, якби потерпілій було 13 років?

Варіант 2. Чи змінилася б кваліфікація, якби потерпілій було 15 років?

Варіант 3. Чи змінилася б кваліфікація в усіх зазначених вище випадках, якби потерпіла заздалегідь знала, що 20-річна Фесенко – дівчина?

5. Шкандрій та Карпенко, які працювали у одному відділі з Лавровою, постійно переслідували останню, набридаючи їй коментарями сексуального змісту, голосно називали її «старою дівою» і «билися об заклад, що вона незаймана». Одного разу вони прикріпили на екран її робочого комп'ютеру

непристойну карикатуру з неї, глузували і презирливо жартували з приводу її інтимного життя. Дайте кримінально-правову оцінку ситуації.

Тема 15

КРИТЕРІЇ РОЗМЕЖУВАННЯ СУМІЖНИХ СКЛАДІВ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ СТАТЕВОЇ СВОБОДИ ТА СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ ОСОБИ

I. Питання для обов'язкового вивчення:

1. Зґвалтування (ст. 152 КК України) та його розмежування від інших суміжних складів кримінальних правопорушень.
2. Сексуальне насильство (ст. 153 КК України) та його розмежування від інших суміжних складів кримінальних правопорушень.
3. Примушування до вступу в статевий зв'язок (ст. 154 КК України) та його розмежування від інших суміжних складів кримінальних правопорушень.
4. Вчинення дій сексуального характеру з особою, яка не досягла шістнадцятирічного віку (ст. 155 КК України), та їх розмежування від інших суміжних складів кримінальних правопорушень.
5. Розбещення неповнолітніх (ст. 156 КК України) та його розмежування від інших суміжних складів кримінальних правопорушень.
6. Домагання дитини для сексуальних цілей (ст. 156-1 КК України) та його розмежування від інших суміжних складів кримінальних правопорушень.

II. Практичні завдання:

2.1. У вигляді таблиці критерії розмежування суміжних складів кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості особи:

Зґвалтування (ст. 152 КК України)	Сексуальне насильство (ст. 153 КК України)
Примушування до вступу в статевий зв'язок (ст. 154 КК України)	Зґвалтування (ст. 152 КК України)
Вчинення дій сексуального характеру з особою, яка не досягла шістнадцятирічного віку (ст. 155 КК України)	Зґвалтування (ст. 152 КК України)
Розбещення неповнолітніх (ст. 156 КК України)	Сексуальне насильство (ст. 153 КК України)

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

I. Нормативно-правові акти:

1. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року № 995_015.
2. Конвенція Міжнародної організації праці № 105 про скасування примусової праці від 25 червня 1957 року № 993_013.
3. Конвенція Міжнародної організації праці № 190 про викорінення насильства та домагань у світі праці від 21 червня 2019 року.
4. Конвенція ООН про боротьбу з торгівлею людьми і з експлуатацією проституції третіми особами від 2 грудня 1949 року № 995_162.
5. Конвенція ООН про права дитини від 20 листопада 1989 року № 995_021.
6. Конвенція про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини: Конвенція про права людини та біомедицину від 4 квітня 1997 року № 994_334.
7. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року № 995_004.
8. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами від 11 травня 2011 року № .994_001_11.
9. Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства від 25 жовтня 2007 року № 995_786.
10. Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства від 25 жовтня 2007 року № 994_927.
11. Конвенція Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми від 16 травня 2005 року № 994_858.
12. Міжнародна Конвенція про боротьбу із захопленням заручників від 17 грудня 1979 року № 995_087.
13. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 року № 995_043.
14. Протокол про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї, що доповнює Конвенцію ООН проти транснаціональної організованої злочинності від 15 листопада 2000 року № 995_791.
15. Рамкова Конвенція ООН проти організованої злочинності від 21 липня 1997 року № 995_786.
16. Факультативний Протокол до Конвенції ООН про права дитини щодо торгівлі людьми, дитячої проституції і дитячої порнографії від 1 січня 2000 року № 995_b09.
17. Конституція України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР.
18. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19 листопада 1992 року № 2801-ХІІ.
19. Закон України «Про екстрену медичну допомогу» від 5 липня 2012 року № 5081_VI.

20. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 7 грудня 2017 року № 2229-VIII.

21. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III.

22. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 17 січня 1995 року № 6 «Правила судово-медичного визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень».

23. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 29 березня 2006 року № 179 «Інструкція з визначення критеріїв перинатального періоду живонародженості та мертвонародженості».

24. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 30 липня 2020 року № 1726 «Про затвердження Порядку ведення обліку, звітності та епідеміологічного нагляду (спостереження) за інфекційними хворобами та Переліку інфекційних хвороб, що підлягають реєстрації».

25. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 9 листопада 2020 року № 2559 «Порядок констатації та діагностичні критерії смерті мозку людини», «Порядок припинення активних заходів щодо підтримання життя пацієнта».

26. Наказ МОЗ від 17 січня 1995 року № 6 «Правила судово-медичного визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень».

27. Наказ МОЗ України від 23 вересня 2009 року № 690 «Про затвердження Порядку проведення клінічних випробувань лікарських засобів та експертизи матеріалів клінічних випробувань і Типового положення про комісії з питань етики».

28. Наказ МОЗ України від 24 травня 2023 року № 423 «Про затвердження Порядку надання комплексної медичної допомоги вагітній жінці під час небажаної вагітності, форм первинної облікової документації та інструкцій щодо їх заповнення».

29. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2006 року № 144 «Про реалізацію статті 281 Цивільного кодексу України».

30. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV.

II. Теоретичні джерела:

1. Авраменко О. В. Стан сильного душевного хвилювання за кримінальним правом України : монографія. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2009. 244 с.

2. Андрушко А. В. Безпосередній об'єкт торгівлі людьми : *Закарпатські правові читання* [матер. XII Міжнарод. наук.-практ. конферен. 29-30 квіт. 2020 р.]. Ужгород, 2020. С. 430–443.

3. Андрушко А. В. Об'єктивна сторона незаконного позбавлення волі або викрадення людини. *Часопис Київського університету права*. 2019. С. 302–314.

4. Андрушко А. В. Розмежування незаконного позбавлення волі або викрадення людини від захоплення заручників. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2017. Вип. 6. Том 3. С. 48–52.

5. Андрушко А. В. Теоретико-прикладні засади запобігання та протидії злочинам проти волі, честі та гідності особи : монографія. Київ : Ваіте, 2020. 560 с.

6. Андрушко А. Проблеми кримінально-правової охорони честі та гідності особи. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 12. С. 268–272.

7. Балабко В. В. Злочини проти життя та здоров'я особи: кримінальна відповідальність медичних працівників : монографія. Держ. вищ. навч. закл. «Нац. гірн. ун-т». Запоріжжя: Дніпровський металург, 2017. 287 с.

8. Балабко В. В. Злочини проти життя та здоров'я особи: кримінальна відповідальність медичних працівників : монографія. Держ. вищ. навч. закл. «Нац. гірн. ун-т». Запоріжжя: Дніпровський металург, 2017. 287 с.

9. Бережний С. Умисні вбивства на замовлення: істрико-правовий аспект. *Слово Національної школи суддів України*. 2013. № 3 (4). С. 105–111.

10. Берило О. Г. Теоретичні аспекти кримінальної відповідальності за ненадання допомоги хворому медичним працівником : монографія. Гельветика, 2019. 224 с.

11. Бурдін В. М. Кримінальна відповідальність за злочини, вчинені в стані сильного душевного хвилювання : монографія. Львів: ПАІС, 2006. 200 с.

12. Гаркуша А. Г., Ленъ В. В. Побої і мордування у кримінальному праві та законодавстві : монографія. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 129 с.

13. Гураль Л. О. Відповідальність за заподіяння тілесних ушкоджень за кримінальним правом окремих зарубіжних держав. *Науковий Вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2016. № 4. С. 80–92.

14. Дідківська Г. В., Кросондович В. А. Експлуатація дітей за Кримінальним кодексом України – позитивні риси та недоліки статті 150 КК України. *Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика)*. 2017. Вип. 4-5 (8-9). С. 71–75.

15. Дудоров О. О. Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи (основні положення кримінально-правової характеристики) : практ. порад. Северодонецьк : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2018. 92 с.

16. Дудоров О. О., Задоя К. П. «Вік сексуальної згоди» у міжнародному праві, кримінально-правовій доктрині та Кримінальному кодексі України. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2019. Вип. 1. С. 75–94.

17. Дудоров О. О., Задоя К. П. Злочини проти статевої свободи та статевої моральності в проєкті нового Кримінального кодексу України (нотатки на полях) : *Проблеми впровадження нового Кримінального кодексу в правову систему України* [матеріали міжнар. наук. конф. (м. Харків, 7 квіт. 2021 р.)] / редкол.: Ю. В. Баулін, Ю. А. Пономаренко, І. А. Вишневська ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Робоча група з питань розвитку кримін. права Коміс. з питань прав. реформи, Громад. орг. «Всеукр. асоц. кримін. права», Консульт. місія Європейського Союзу в Україні. Харків: Право, 2021. С. 145–150.

18. Дудоров О. О., Хавронюк М. І. Відповідальність за домашнє насильство і насильство за ознакою статі (науково-практичний коментар новел

Кримінального кодексу України) / за ред. М. І. Хавронюка. К.: Ваіте, 2019. 288 с.

19. Дьоміна О. П. Про юридичну ознаку потерпілого від незаконного проведення абортів або стерилізації. *Науковий Вісник Ужгородського національного університету*. 2023. Вип. 78. Ч. 2. С. 168–173.

20. Забуга Ю. Ю., Соловійова В. С., Нестеренко І. В. Особливості кримінальної відповідальності за умисне вбивство, вчинене у стані сильного душевного хвилювання. *Форум права*. 2020. № 2. С. 102–113.

21. Зінченко І. О., Володіна О. О. Кваліфікація кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи : навч. посіб. ; за заг. ред. М. І. Панова. Харків : Право, 2019. 248 с.

22. Катеринчук К. В. Злочини проти здоров'я особи: проблеми кримінально-правової теорії та практики : монографія. Київ : Маслаков, 2018. 404 с.

23. Катеринчук К. В. Кримінально-правова охорона здоров'я особи: доктринальні, законодавчі та правозастосовчі проблеми : дис. док. юрид. наук. Київ : Університет державної фіскальної служби України, 2019. 559 с.

24. Качала І. І. Кримінальна відповідальність за вчинення злочинів проти честі та гідності особи. *Актуальні проблеми держави і права*. 2010. № 52. С. 248–252.

25. Корнієнко М. В. Концептуальні основи протидії насильницьким злочинам щодо дітей : монографія. Одес. держ. ун-т внутр. справ. Одеса : Одес. держ. ун-т внутр. справ, 2019. 319 с.

26. Корогод С. В., Примаченко В. Ф. Кримінальна відповідальність за умисне вбивство, поєднане із згвалтуванням або сексуальним насильством : монографія. Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. 172 с.

27. Крайник Г. С., Коконос В. А. Доведення до самогубства: до питання кримінально-правового регулювання. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 9. С. 300–304.

28. Крижановський О. М. Генезис кримінальної відповідальності за умисне вбивство, вчинене у співучасті, в українському законодавстві ХХ–ХХІ століть. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 5. С. 178–181.

29. Кримінальна відповідальність за катування в Україні та зарубіжних країнах : навч. посіб. / за заг. ред. д.ю.н., проф. А. В. Савченка. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. 240 с.

30. Лахова О. В. Кримінальна відповідальність за заподіяння умисних легких тілесних ушкоджень, побоїв, мордування : дис. ... канд. юрид. наук. Дніпро : Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, 2017. 212 с.

31. Левченко Ю. О., Лобан Д. В. Кримінально-правова характеристика насильницьких злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості дитини. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2021. № 2 (19). С. 26–33.

32. Лизогуб Я. Незаконне позбавлення волі або викрадення людини (ст. 146 КК України): деякі проблеми кваліфікованого складу. *Право України*. 2008. № 10. С. 126–129.

33. Литвин І. Відмежування залишення в небезпеці від деяких суміжних складів злочинів. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 3. С. 227–231.

34. Микитчик О. В., Бабаніна В. В. Суб'єктивна сторона залишення в небезпеці. *Адвокат*. 2009. № 5 (104). С. 26–30.

35. Митрофанов І. І., Лисенко І. В. Нова ознака тяжких тілесних ушкоджень. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2019. № 21. С. 77–86.

36. Назимко Є. С., Пилипенко Є. О. Залишення в небезпеці: кримінально-правовий аспект : монографія, ДЮІ МВС України. Кривий Ріг; Харків : Колегіум, 2017. 244 с.

37. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. 10-те вид., переробл. та допов. Київ : ВД «Дакор», 2018. 1360 с.

38. Наумова О. С. Кримінально-правова протидія злочинам проти волі особи (за статтями Розділу III Особливої частини КК України : дис. ... канд. юрид. наук. Київ : Інститут держави і права ім. В. М. Корецького, 2017. 245 с.

39. Орловський Б. М., Осодча І. А. Актуальні питання законодавчого врегулювання кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості особи. *Правова держава*. 2021. № 43. С. 143–150.

40. Остапенко Л. Відмежування умисного вбивства від завідомого залишення без допомоги матір'ю своєї новонародженої дитини. *Підприємництво, господарство і право*. 2003. № 1. С. 113–117.

41. Підгородинський В. М. Злочини проти честі та гідності особи (теоретичне порівняльно-правове дослідження) : дис. ... докт. юрид. наук. Одеса : Одеський державний університет внутрішніх справ, 2020. 424 с.

42. Плисюк Н. М. Розмежування умисного вбивства при перевищенні меж необхідної оборони або в разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця, і умисного вбивства у стані сильного душевного хвилювання. *Університетські наукові записки*. 2016. № 70. С. 107–116.

43. Радутний О. Е. Розбещення та роспусні дії за ст. 156 КК України в координатах правової визначеності. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2022. № 1 (17). С. 120–145.

44. Сексуальне насильство щодо дітей: кримінологічний аналіз : монографія / О. М. Гумін [та ін.] ; Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2019. 258 с.

45. Сидоренко Є. В. Доктринальне та нормативне визначення поняття «умисне тяжке тілесне ушкодження». *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 5. С. 199–202.

46. Симоненко Н. О., Савченко А. В., Горбачевський В. Я. Кримінально-правова характеристика зґвалтувань : навч. посібник. К. : Національна академія внутрішніх справ, 2022. 90 с.

47. Соларьова Д. В. До питання про використання соціальних мереж («груп смерті») як способу доведення до самогубства. *Молодий вчений*. 2017. № 10 (50). С. 704–707.

48. Сотула О. С. Умисне вбивство, вчинене за попередньою змовою групою осіб: питання удосконалення дефініції. *Науковий Вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2014. № 12. Том 2. С. 104–106.

49. Телефонко Б. М., Коваль Р. І. Кримінально-правова кваліфікація домашнього насильства в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 4. С. 340–344.

50. Федоров В. Проблеми кваліфікації незаконного позбавлення волі або викрадення людини. *Юридичний вісник*. 2018. № 3. С. 40–44.

51. Чабанюк В. Д. Кваліфікація сучасних проявів доведення до самогубства. *Науковий Вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 1. Том 2. С. 197–204.

52. Черевко К. О. Кримінально-правова та кримінологічна характеристика незаконного проведення абортів: монографія ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. КО Черевко. Х.: Ніка Нова, 2012. 194 с.

53. Черевко К. О. Кримінально-правовий аналіз міжнародного законодавства щодо норми про кримінальну відповідальність за незаконне проведення абортів. *Форум права*. 2013. № 3. С. 733–738.

54. Чугуніков І. Зґвалтування і сексуальне насильство та примушування до вступу в статевий зв'язок: проблеми розмежування. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 5. С. 280–287.

55. Шаблистий В. В., Коломієць В. Ю. Тілесне ушкодження як злочин проти життя та здоров'я людини за кримінальним правом України : монографія ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. В. В. Шаблистого. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. 164 с.

56. Шахова К. В. Аналіз міжнародного законодавства з питань протидії вчинення злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості. *Вісник ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка*. 2018. Вип. 2 (82). С. 128–139.

57. Шпіляревич В. В. Міжнародно-правові стандарти у сфері протидії домашньому насильству та їх вплив на кримінально-правову політику України. *Слово Національної школи суддів України*. 2021. № 1 (34). С. 140–152.

58. Юргаєва К. В. Системний аналіз кримінальної відповідальності за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи, вчинені неповнолітніми. *Вісник Кримінологічної Асоціації України*. 2020. № 1 (22). С. 35–47.

III. Матеріали судової практики:

1. [Постанова Пленуму Верховного Суду України від 7 лютого 2003 року № 2 «Про судову практику у справах про злочини проти життя та здоров'я особи».](#)

2. [Постанова Пленуму Верховного Суду України від 30 травня 2008 року №](#)

5 «Про судову практику у справах про злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи».

3. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/KKS_20_06_2019.pdf.
4. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/ogljad_rishen_KKS_VS_10_06_14_06_2019.pdf.
5. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/ogljad_12_08_16.pdf.
6. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/tyzhnevnyj_ogljad_rishen_20_05_24.pdf.
7. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/Oglyad_KKS_01_20.pdf.
8. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/Oglyad_KKS_02_2020.pdf.
9. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Oglyad_KKS_10_2020_1.pdf.
10. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Oglyad_KKS_VS_11_2020.pdf.
11. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Oglyad_KKS_2020.pdf.
12. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Oglyad_KKS_09_2021.pdf.
13. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Oglyad_KKS_03_2021.pdf.
14. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Oglyad_KKS_VS_June_2021.pdf.
15. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Oglyad_15_07_2021.pdf.
16. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Oglyad_KKS_za_pivrichchya_2021.pdf.
17. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Oglyad_KKS_VS_za_2021.pdf.
18. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/ogliady/2022_07_27_ogliad_06.pdf.
19. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Oglyad_KKS_07_2022.pdf.
20. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/ogliady/2022_09_26_Ogliad_KKS_2018_2022.pdf.
21. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/ogliady/Oglyad_KKS_11_2022.pdf.
22. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/ogliady/Oglyad_KKS_12_2022.pdf.
23. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/ogliady/Oglyad_KKS_01_2023.pdf?fbclid=IwAR38H0EcIQ-Z-wYN9VFW4wlBMk_Fc6YLqA1rDmaQdao34USujcL5LLDYXgA.
24. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/ogliady/Oglyad_KKS_02_2023.pdf.
25. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme

[me/ogliady/Oglyad_KKS_04_2023.pdf](#).

26. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/ogliady/Oglyad_KKS_05_2023.pdf.

27. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/ogliady/06_Oglyad_KKS_2023.pdf.

27. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/ogliady/Oglyad_KKS_01_06_2023.pdf.

29. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/sud_pract/Oglyad_KKS_07_2023.pdf.

30. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/ogliady/Oglyad_KKS_10_2023.pdf.

31. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/ogliady/Ogliad_KKS_VS_listopad2023.pdf.

32. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/ogliady/Oglyad_KKS_01_06_2023.pdf.

33. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/ogliady/Oglyad_KKS_2023.pdf.

34. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/ogliady/Oglyad_KKS_01_2024.pdf.

35. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/ogliady/Oglyad_KKS_02_2024.pdf.

36. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/ogliady/Oglyad_KKS_03_2024.pdf.

37. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/ogliady/Oglyad_KKS_04_2024_1.pdf.

38. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/ogliady/Oglyad_KKS_05_2024_1.pdf.

39. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/ogliady/Oglyad_KKS_08_2024.pdf.

40. https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/ogliady/Oglyad_KKS_VS_10_2024.pdf.

41. https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/ogliady/Oglyad_KKS_12_2024.pdf.

42. https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/Oglad_%D0%9A%D0%9A%2025.pdf.

43. https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/ogliady/Oglyad_KKS_03_2025.pdf.

44. https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/Oglyad_KKS_kviten_2025.pdf.

45. https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/ogliady/Oglyad_KKS_05_2025.pdf.

46. https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/rizne/Oglyad_KKS_07_2025.pdf.

47. https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/ogliady/Oglyad_KKS_10_2025.pdf.

48. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supre

[me/Oglyad KKS za pivrichchya 2021.pdf](#).

49. [https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Oglyad KKS VS za 2021.pdf](https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Oglyad_KKS_VS_za_2021.pdf).

50. [https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/oglyady/Oglyad KKS 09 2022.pdf](https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/oglyady/Oglyad_KKS_09_2022.pdf).

51. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Oglyad KKS za pivrichchya 2021.pdf.

52. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Oglyad KKS VS za 2021.pdf.

53. [https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/oglyady/Oglyad KKS 03 2023.pdf](https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/oglyady/Oglyad_KKS_03_2023.pdf).

54. [https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/oglyady/Oglyad KKS 01 06 2023.pdf](https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/oglyady/Oglyad_KKS_01_06_2023.pdf).

55. [https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/sud_pract/Oglyad KKS 07 2023.pdf](https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/sud_pract/Oglyad_KKS_07_2023.pdf).

56. [https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/oglyady/Oglyad KKS 09 2023.pdf](https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/oglyady/Oglyad_KKS_09_2023.pdf).

57. [https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/oglyady/Oglyad KKS 2023.pdf](https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/oglyady/Oglyad_KKS_2023.pdf).

58. [https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/oglyady/Oglyad KKS 05 2024 1.pdf](https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/oglyady/Oglyad_KKS_05_2024_1.pdf).

59. [https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/oglyady/Oglyad KKS 07 2024.pdf](https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/oglyady/Oglyad_KKS_07_2024.pdf).